

FOOD
FOR
FINLAND
LAND

Ruoan vastuullisuuden tietomalli

Tiivistelmä

Tulevaisuuden liiketoimintamahdollisuudet rakennetaan tänään

Ruokaketjun liiketoimintaympäristö on maailmanlaajuisesti suuressa murroksessa. Yksittäinen toimija ei pysty ratkaisemaan kasvavia vastuullisuustiedon tarpeita. Ne voidaan saavuttaa ruokaketjun yhteistyöllä. Seuraava yhteinen askel onkin rakentaa dataa hyödyntäen vastuullisuudesta suomalaiselle ruoalle kansainvälistä kilpailukykyä – tuoda vastuullisuus datan avulla näkyväksi ja kehittää sitä edelleen.

YHDENMUKAISESTI JA STANDARDIDUSTI

Globaaleihin standardeihin perustuvan datan avulla on mahdollista viestiä vastuullisuudesta maatiloilta aina kansainvälisille kuluttajille saakka. Tietojen välittäminen ja hyödyntäminen ruokaketjussa on sitä tehokkaampaa mitä enemmän toimijat käyttävät yhdenmukaisia ja standardoituja elementtejä mm. tuotteiden ja raaka-aineiden yksilöinnissä tai tuotteiden masterdatan rakenteessa.

Ruoan vastuullisuuden tietomalli on GS1:n ehdotus siitä, miten vastuullisuuteen liittyvää dataa voitaisiin kerätä ja missä muodossa sitä voitaisiin ketjussa jakaa. GS1:n ehdotus tietomallista pohjautuu GS1-standardien hyödyntämiseen, ja mallin laitimiseksi ja tarpeiden kartoittamiseksi GS1 on käynyt keskusteluja alan eri toimijoiden ja yritysten kanssa. Tietomalli on vapaasti koko ruokaketjun toimijoiden hyödynnettävissä, ja jokainen yritys

itsenäisesti valitsee, miltä osin hyödyntää tai hyödyntääkö ehdotettua tietomallia.

Tuotteen perustiedoissa vastuullisuus koostuu neljästä moduulista:

- alkuperätiedot
- pakkausmateriaalitiedot
- pakkausmerkit ja sertifikaatit
- hiilijalanjälki

Tulevaisuuden elementtejä tiedon välityksessä voivat olla mm.

- raaka-ainetuotannon ja tuotteiden valmistuserät tunnistava standardi
- GS1 2D-koodi, joka mahdollistaa nykyistä tarkemmat tuotteen tunnistetiedot kone-luettavassa muodossa
- GS1 Digital Link -standardi, joka tehostaa tuotteeseen tai sen valmistuserään liittyvää viestintää sekä kuluttajalle että kuluttajalta takaisin aina tuottajalle asti

Yhdenmukaisella ja jäljitettävällä datalla...

- Suomen ruokaketjun kansainvälinen kilpailukyky kasvaa
- yritykset voivat kehittää kuluttajalähtöisempää valikoimaa
- varaudutaan kiristyviin lainsäädännön tietovaatimuksiin
- kuluttajat voivat tehdä vastuullisuuteen pohjautuvia valintoja.

Esimerkki: GS1 2D-koodi, jonka skannaamalla pääset lukemaan vastuullisuustietomallin käyttöoppaan

Yhteenveto

GS1:n toimenpide-ehdotuksia liiketoimintamahdollisuuksien toteuttamiseksi

- Eritellään alkuperätiedot tuotantovaiheittain sekä valmiin tuotteen osalta että raaka-aineista. Alkutuotanto ja elintarvikeyritykset tuottavat alkuperätiedot systemaattisesti ja kaupan toimijat varmistavat alkuperätietojen vastaanottamisen ainesosatasolla ensisijaisesti pääraaka-aineiden osalta.
- Otetaan käyttöön GLN-sijainti- ja osapuolittunniste koko arvoketjussa, jotta tulevaisuuden jäljitettävyyssratkaisut sekä alkuperiini liittyvä tuotantovaiheiden tunnistaminen ovat mahdollisia systemaattisesti ja tehokkaasti.
- Käynnistetään alkutuotannon tietomallin rakentaminen ja implementoidaan GS1-järjestelmä kaikkien hyödynnettäväksi.
- Tiivistetään yhteistyötä hiilijalanjälkitiedon tehokkaan välittämisen mahdollistamiseksi ja toimintamallien sopimiseksi.
- GS1 tarkentaa pakkausmateriaalien sekä tuotteeseen liittyvien sertifikaattien ilmoittamista osana Synkan palvelukehitystyötä.
- Rakennetaan yhteistyössä valmiuksia GS1 2D-koodien käyttöönottoon lähivuosien aikana kustannustehokkuuden varmistamiseksi.

- Selvitetään mahdollisuudet ilmoittaa alkuperätiedot tarvittaessa eräkohtaisesti.
- Määritellään malli laitossertifikaattien sekä erilaisten sertifikaattitiedostojen automaattiseen ja systemaattiseen jakamiseen.
- Käynnistetään työ hiilijalanjälkitiedon laajemman keräämisen ja jakamisen edistämiseksi ruokaketjussa. Hiilijalanjälkitiedon välittämisessä on tärkeää huomioida tulokset erilaisista käynnissä olevista hankkeista (esim. LCA FoodPrint).
- Tarkennetaan GS1:n koordinoimana pakkausmateriaalien tietomallia osana Synkan palvelukehitystyötä.

- Mahdollistetaan GLN-tunnisteiden käytön laajentuessa tiedon jakaminen ja hyödyntäminen erilaisissa käyttötapauksissa koko ketjussa.
- Hyödynnetään hiilijalanjäljen välittämisessä yhä enemmän laskettua ja todennettua arvoa. Jos tuotekohtaisia arvoja ei ole saatavilla, on tärkeää käyttää yleisesti hyväksytyn ja sovitun tietokannan keskiarvotietoja. Tavoitteena on, että yhä suuremmalla osalla

tuotteista on saatavilla laskettu hiilijalanjälki-arvo ja tietoa voidaan paremmin hyödyntää mm. valikoimasuunnittelussa ja yritysten päästölaskelmien laskemisessa sekä mahdollisesti kuluttajaviestinnässä.

- Määritellään yhteistyönä, miten tietomallia on mahdollista laajentaa esim. ympäristöjalanjälki- ja hiilikädenjälkitietoihin sekä lisätä tietomalliin sosiaalisen vastuun tietoelementtejä.

Kuluttaja

Kauppa ja ravintola

Kaupparyhmä

Tavarantoimittaja

Raaka-aine- ja materiaalituo-
tanta

Viranomainen

Ruoan vastuullisuuden tietomallin kehitysprojekti

Suomen ruokaketjun viennin miljardiluokan kasvuun tähtäävä Food Data Finland -kasvumoottorihanke tuo yhteen alkutuotannon, teollisuuden ja kaupan toimijat kehittämään avoimiin standardeihin pohjautuvaa ja dataa hyödyntävää ruokaketjua sekä edistämään sitä kautta korkean lisäarvon tuotteiden ja palveluiden innovaatioita.

GS1 käynnisti syyskuussa 2022 hankkeeseen kuuluneen kehitysprojektin Ruoan vastuullisuuden tietomalli. Maaliskuussa 2023 valmistuneen kehitysprojektin lopputuloksena syntyi GS1:n ehdotus siitä, millaista vastuullisuuteen liittyvää dataa voitaisiin kerätä ja missä muodossa sitä voitaisiin ketjussa jakaa. GS1:n ehdotus tietomallista pohjautuu GS1-standardien hyödyntämiseen. Mallin laatimiseksi ja tarpeiden kartoittamiseksi GS1 on käynyt keskusteluja alan eri toimijoiden ja yritysten kanssa. Tietomallin lähtökohdaksi otettiin vahvasti kuluttajanäkökulma eli kuluttajan ostoprosessiin liittyvät tiedon tarpeet ja toiveet.

KIITÄMME SEURAAVIA YRITYKSIÄ JA ORGANISAATIOITA ASIAANTUNTIJA-AVUSTA PROJEKTIN AIKANA

GS1 Finland Oy
Firdonkatu 2 T 108
00520 Helsinki
P. 010 739 2300
asiakaspalvelu@gs1.fi

gs1.fi